

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Нездолій Євгенія Сергіївна 1990 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Київський національний університет ім. Тараса Шевченка за спеціальністю «Історія».

Навчалася в аспірантурі Інституту геологічних наук Національної академії наук України з 01 листопада 2017 по 30 жовтня 2021 року за освітньо-науковою програмою «Палеонтологія і стратиграфія».

Разова спеціалізована рада утворена відповідно до ухвали Вченої ради Інституту геологічних наук Національної академії наук України (протокол № 01 від 15.01.2026 року) та затверджено наказом директора Інституту геологічних наук Національної академії наук України № 04-ос від 26.01.2026 року у складі:

Голова ради: Ольштинська Олександра Петрівна – доктор геологічних наук, член-кореспондент НАН України, зав. відділу сучасного морського седиментогенезу Інституту геологічних наук НАН України.

Офіційні опоненти:

Рідуш Богдан Тарасович – доктор географічних наук, зав. кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Березовський Анатолій Анатолійович – доктор геологічних наук, професор кафедри геології та екології Криворізького національного університету.

Рецензенти:

Дикань Наталія Іванівна – доктор геологічних наук, провідний науковий співробітник відділу геології квартиру і геосистем Арктики і Антарктики Інституту геологічних наук НАН України;

Рябоконт Тамара Савівна – кандидат геолого-мінералогічних наук, старший науковий співробітник, зав. відділу палеонтології та стратиграфії кайнозойських відкладів Інституту геологічних наук НАН України,

на засіданні 25 березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Нездолій Євгенії Сергіївні на підставі публічного захисту дисертації «Вік та кореляція регіональних палеогеографічних подій плейстоцену України та прилеглих територій (за дрібними ссавцями)» з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю». Дисертацію виконала в Інституті геологічних наук Національної академії наук України.

Науковий керівник Крохмаль Олексій Іванович – кандидат геологічних наук (палеонтологія і стратиграфія) наук, провідний науковий співробітник Інституту геологічних наук Національної академії наук України.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису (складається з анотації, вступу, 7 розділів, висновків, списку літератури із 262 найменувань). Загальний обсяг роботи – 220 сторінок. В роботі наведено 39 ілюстрацій та 16 таблиць.

Здобувачка має три статті у періодичних наукових виданнях, включених до міжнародних науково метричних баз даних Web of Science Core Collection (серед них дві у виданнях першого квартилю), дві статті у фахових виданнях України і одну статтю у науковому збірнику. Результати досліджень апробовані в 16 тезах та матеріалів конференцій.

Статті у іноземних фахових виданнях, індексованих у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection:

1. Попова Л.В., Крочак М., Крохмаль О., Циж (Нездолий) Є.С. Середньоплейстоценова мікротеріофауна печерного місцезнаходження Віняви (Львівська обл.). Вісн. Київ. ун-ту, сер. геол. 2019. Вип. 2 (85). С. 16–22.

2. Popova L., Nezdolii Y., Syniavska I., Rekovets L., Krokmal O., Mironchuk T., & Dzeverin I. 2022. Spatial and temporal patterns of species replacement in the Middle Pleistocene: a case study of *Microtus nivaloides* Major, 1902 and morphologically related species of the Northern Black Sea and Azov areas. *Journal of Quaternary Science*. pp. 1228–1242. DOI: 10.1002/jqs.3445 (Q1).

3. Popova L., Veklych Y., Kovalchuk O., Mishta A., Stachowicz-Rybka R., Gorobets L., Yanenko V., Nezdolii Y., Stupak A., Stakhiv M., Yevstropov A., Lyshenko M., Rekovets L and Barkaszi Z. Within the boundaries of the Dnipro ice lobe: Biotic dynamics in the Middle Dnipro area (Ukraine) during deglaciation and postglacial stages. *Journal of Quaternary Science*, 2024. P. 1–18. DOI: 10.1002/jqs.3659 (Q1).

Статті у наукових фахових виданнях України:

4. Нездолій Є.С. Нові палеонтологічні знахідки дрібних ссавців з плейстоценового місцезнаходження Меджибіж 1. 36. наукових праць ІГН НАН України. Київ, 2019. Т.12. С.48–54.

5. Попова Л.В., Нездолій Є.С., Крохмаль О.І, Рековець Л.І. Поява *Microtus agrestis* на території України в середньому плейстоцені. *GEO&BIO*, 2021. С. 102-117. DOI: 10.15407/gb2011.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

6. Нездолій О.І., Нездолій Є.С., Ветров Д.О. Результати роботи Бирзулівської палеолітичної експедиції Інституту археології НАН України в 2019. Археологічні дослідження в Україні. Київ. С. 125–131.

Тези та матеріали конференцій:

7. Попова Л.В., Циж (Нездолій) Є.С. Визначення геологічного віку фауни Віняви (Львівська обл.) на основі еволюційного рівня полівок. Сучасні проблеми наук про Землю: матеріали VII Всеукраїнської молодіжної конф.-школи ННІ «Інститут геології» КНУ ім. Т. Шевченка (Київ, 19-21 квітня 2017 р.). Київ, 2017. С. 84–86.

8. Циж (Нездолій) Є.С. Дрібні ссавці плейстоценового місцезнаходження Меджибіж 1: дослідження 2018 року. Ідея та новації в системі наук про Землю: матеріали VIII Всеукраїнської молодіжної наук. конф. ІГН НАН України (Київ, 10-12 квітня 2019 р.). Київ, 2019. С. 34–35.

9. Нездолій Є.С. Нові палеонтологічні знахідки дрібних ссавців з плейстоценового місцезнаходження Меджибіж 1. Палеонтологічні дослідження Доно-Дніпровського прогину: матер. міжнародної наук. конф. та XXXIX сесії Палеонтологічного товариства НАН України (Градизьк, 14-16 травня 2019 р.). 2019. С.99–100.

10. Попова Л.В., Веклич Ю.М., Черніков І.А., Нездолій Є.С. Фауна дрібних ссавців алювію гори Пивиха як інструмент палеогеографічних реконструкцій. Палеонтологічні дослідження Доно-Дніпровського прогину: матер. міжнародної наук. конф. та XXXIX сесії Палеонтологічного товариства НАН України (Градизьк, 14-16 травня 2019 р.). 2019. С. 92–93.

11. Нездолій Є.С. Криптичне видове різноманіття плейстоценових полівок і його роль в біостратиграфії, на прикладі сірих полівок (*Microtus*) із середньоплейстоценового місцезнаходження Морозівка 2 (Одеська обл.). Проблеми геології фанерозою України: матеріали X Всеукраїнської наукової конференції (Львів, 9-11 жовтня 2019 р.). Львів, 2019. С.86–89.

12. Попова Л.В., Крохмаль О.І., Нездолій Є.С. Середньоплейстоценова диверсифікація арваломорфних полівок на території України (на прикладі місцезнаходжень Озерне 2, Морозівка 2). Новітні проблеми геології: матер. науково-практичної конф., присвяченої В.П. Макридіну (Харків, 02-04 квітня 2020 р.) X.: Вид-во Іванченка І.С., 2020. С. 36–38.

13. Popova L., Nezdolii Y., Krokmal O., Rekovets L. *Microtus agrestis* and morphologically similar species within the Ukrainian area during the late Middle Pleistocene. Sobczyk A., Ratajczak-Skrzatek U., Kasprzak M., Kotowski AS., Marciszak A., Stefaniak K.

(eds.), 2020. Proceedings of INQUA SEQS 2020 Conference, Wroclaw, Poland. University of Wroclaw & Polish Geological Society. 2020. p. 108–109.

14. Nezdolii Y., Stupak D. 2021. Small mammals of «mixed fauna» of Novgorod-Siverskyi paleolithic site (Chernigiv region, Ukraine). Sobczyk A., Ratajczak-Skrzatek U., Kasprzak M., Kotowski AS., Marciszak A., Stefaniak K. (eds.), 2020. Proceedings of INQUA SEQS 2020 Conference, Wroclaw, Poland. University of Wroclaw & Polish Geological Society. 2020. p. 76.

15. Нездолій Є.С. Рештки дрібних ссавців з пелеток хижих птахів: внесок в тафономію. Зоологія в сучасному світі: виклики XXI ст. (Київ, 1-3 квітня 2021). Київ, 2021. С. 30.

16. Веклич Ю.М., Попова Л.В., Нездолій Є.С., Ступак А.В. Фауна з кротовин та особливості геологічної будови розрізу Бережанка (Херсонська область). (Київ, 10-12 травня 2021). Київ, 2021. С.92–94.

17. Крохмаль О.І., Нездолій Є.С. Роль викопної мікротеріофауни у визначенні відносного віку осаду плейстоценових покривних зледенінь. Еволюція органічного світу як основа стратиграфії і кореляції фанерозойських відкладів України: матеріали міжнародної наукової конференції та XL сесії Українського палеонтологічного товариства НАН України, присвячених пам'яті академіка НАН України Петра Феодосійовича Гожики (Київ, 10–12 листопада 2021 р.). Київ, 2021. С. 91–92.

18. Нездолій Є.С. Літолого-фаціальна будова та біостратиграфічне розчленування відкладів трансгресивних басейнів плейстоцену України. Актуальні питання стратиграфії осадових басейнів України: нові ідеї і пріоритетні напрямки досліджень. (Київ, 28-29 вересня 2022 р.). Київ, 2022. С. 28–29.

19. Крохмаль О.І., Нездолій Є.С. Будова та кореляція плейстоценових надзаплавних терас північно-західного Причорномор'я України на основі мікротеріофауни. Актуальні питання стратиграфії осадових басейнів України: нові ідеї і пріоритетні напрями досліджень: тези доповідей наук. конф. (Київ, 28–29 вересня 2022 р.). Київ, 2022. С. 23–24.

20. Нездолій Є.С., Крохмаль О.І. Визначення віку плейстоценових похованих ґрунтів за фауною дрібних ссавців. Актуальні питання стратиграфії осадових басейнів України: нові ідеї і пріоритетні напрями досліджень: тези доповідей наук. конф. (Київ, 28–29 вересня 2022 р.). Київ, 2022. С. 29–31.

21. Попова Л.В., Веклич Ю.М., Ковальчук О.М., Мішта А.В., Горобець Л.В., Яненко В.О., Нездолій Є.С., Стахів М.П., Ліщенко М.М., Ступак А.В., Рековець Л.І. Фауна хребетних і кліматична етапність в Середньому Придніпров'ї (Україна) в кінці середнього - на початку пізнього плейстоцену. Органічний світ докембрію та фанерозою: теоретичні та прикладні аспекти досліджень. матеріали міжнародної наукової конференції та XLI сесії Українського палеонтологічного товариства НАН України (Київ, 11–12 жовтня 2023 р.). Київ, 2023. С. 74-76. DOI: <https://doi.org/10.30836/igs.UPS2023>.

22. Нездолій Є.С. Палеогеографічні реконструкції на основі мікротеріофауни як додатковий інструмент для розчленування та кореляції плейстоценових відкладів України (на прикладі льодовикової формації). Всеукраїнська наукова конференція «Стратиграфія осадових басейнів України» (21-23 жовтня 2024, Київ). DOI: <https://doi.org/10.30836/igs.iies.2024.31>.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Ольштинська О. П. (голова), доктор геологічних наук, член-кореспондент НАН України, зав. відділу сучасного морського седиментогенезу Інституту геологічних наук НАН України. **Оцінка позитивна** без зауважень.

Дикань Н.І. (рецензент), доктор геологічних наук, провідний науковий співробітник відділу геології квартиру і геосистем Арктики і Антарктики Інституту геологічних наук НАН України. **Оцінка позитивна** із зауваженнями: 1). В другому розділі (с. 33) авторка

пише, що рештки фауни в роботі розділені на три ряди, одні з них комахоїдні і зайцеподібні (с. 45). Однак, за якою методикою були визначені представники цих рядів (таксони), на жаль, в роботі не вказано. 2). В третьому розділі (с. 51) авторка пише про розділення на біостратиграфічні та палеогеографічні таксони. Варто було б показати це ілюстровано для кожної із формацій (наприклад, скільки видів біостратиграфічних і палеогеографічних присутні в алювіальних відкладах, і порівняти їх з лесово-грунтовими верствами). 3). В шостому розділі (с. 125) авторка за відсутності решток дрібних ссавців в розрізах з відкладами окського зледеніння екстраполює з одновіковою фауною з місцезнаходжень Більшовик 1 та Нагірне. Дивно, прикріплювати ці позальодовикові локації південного регіону з точки зору палеогеографії. 4). В роботі авторка вказує на дві локації, на яких вона безпосередньо брала участь – Меджибіж 1 та Віняви. Але в заключній корелятивній схемі (с. 190) їх немає.

Рябокоть Т.С. (рецензент), кандидат геолого-мінералогічних наук, старший науковий співробітник, зав. відділу палеонтології та стратиграфії кайнозойських відкладів Інституту геологічних наук НАН України. **Оцінка позитивна** із зауваженнями: 1). На с.18 автор про визначення «різновікових корелятивів для регіональних палеогеографічних подій серед відкладів окремих геологічних формацій...». Не зовсім зрозуміло що мається на увазі під терміном «кореляти». Те ж саме і на с.176 у назві підрозділу. 2). На с.31, одним із напрямків досліджень зазначено «виявлення хроностратиграфічних (приналежних до певного стратону) та стратифікаційних (визначення ізо- або діахронності відкладів) зв'язків фаун різних формацій». Слова «хроностратиграфічних» і «стратиграфічних» треба поміняти місцями, згідно їх значення. 3). На с.53 мова йде про стратиграфічні схеми. Зауважу, що згідно діючому на той час стратиграфічному кодексу, регіональним стратоном був регіональний горизонт (надгоризонт, підгоризонт). У версії Ж стратиграфічної схеми плейстоценових відкладів України, яку використано в роботі, для континентального розрізу, у тому числі для лесово-грунтової формації, регіональними стратонами обрано кліматоліти, стадіали. Моє зауваження стосується більше стилістики речення. 4). Що мається на увазі під «динамічними палеоценотичними особливостями фауністичних теріоугруповань», виявлених В середині «кожного» (?) місцезнаходження «в результаті виокремлення основних палеоландшафтних зон» (с.176). 5). За якими саме віковими і регіональними ознаками було виділено Південний і Північних палеорегіони?

Рідуш Б.Т. (опонент), доктор географічних наук, зав. кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. **Оцінка позитивна** із зауваженнями: 1). Щодо назви, то можливо варто було означити досліджувану територію як «південь Східної Європи». 2). Впадає в око нерівномірний обсяг матеріалу в різних розділах, який коливається від 8 до 48 сторінок. Напевно варто було деякі з них об'єднати. Хоча б 1 і 2, або й 3-й, як методологічні. 3). Графічні зображення стратиграфічних колонок у описах розрізів у Розділі 3 теж варто було позначити як рисунки і пронумерувати. 4). У огляді літератури (Розділ 1) згадані переважно українські дослідники та, частково, радянські. У той самий час майже нема згадок про інших європейських вчених, зокрема представників сучасних палеогеографічних шкіл Польщі, Молдови, Румунії та інших, роботи яких стосуються прилеглих до України територій, а частіше й території України. Хоча деякі їхні праці є у списку використаної літератури. Лише частково згадана Львівська школа четвертинної палеогеографії. 5). У роботі детально розглядаються відклади лесової, алювіальної, льодовикової та морської формацій. Проте, незважаючи на те що одним з основних об'єктів дослідження є печерні відклади Віняви, зовсім не приділено уваги печерній формації. 6). Щодо печер у Віняві, то ймовірно що їхнє заповнення може мати різний вік. Зокрема, один зі зразків печерної гієни звідти був продатований 42 тис. р. т., але цей факт в роботі не зазначений. 7). У підрозділі 3.1, що стосується Стратиграфічної схеми плейстоценових відкладів України, не згадано про існування в палеогеографії квартеру України різних поглядів на вік прилуцького та кайдацького горизонту та їх кореляцію з

морськими ізотопними стадіями (MIS). 8). У 2-му розділі хотілося б побачити не лише зарисовки м³ основних видів полівок, але й їхні фотографічні зображення. 9). Також виникло методологічне питання щодо тафономічної інтерпретації стратиграфічного положення знахідок. Зазначено, що палеонтологічні рештки були сконцентровані «або в шарах похованих ґрунтів, або в кротовинах» (с. 54). Вірогідно, що рештки в ґрунтах теж були асоційовані з кротовинами. Просто у ґрунтах кротовини що заповнені педоседиментами не читаються у розрізі. Вік решток у кротовинах зазвичай не відповідає віку горизонту що вміщує кротовину і є, як правило молодшим, найчастіше відповідає одній з товщ, що перекривають горизонт з кротовиною. З тексту незрозуміло чи враховано цей стратиграфічний ефект. 10). Авторкою вживаються застарілі назви таксонів фауни хоботних. Так, замість *Archidiskodon trogontherii* (с. 89) слід вживати *Mammuthus trogontherii*. Те ж саме щодо *Archidiscodon wusti* (с. 86), який зараз вважається ранньою формою трогонтерієвого мамонта, та *Archidiskodon meridionalis* якого зараз теж відносять до мамонтової лінії (*Mammuthus meridionalis*). 11). У тексті трапляються граматичні помилки, а також деякі кальки з російської мови. Повсюдно вживається термін «жувальна поверхня» (калька з рос. «жевательная»), замість питомого «жуйна поверхня»; «бугорчастозубі» замість «горбкозубі» (бо слово «бугор» не притаманне українській мові), «яшмовидна галька» замість «яшмоподібної» тощо.

Березовський А.А. (опонент), доктор геологічних наук, професор кафедри геології та екології Криворізького національного університету. **Оцінка позитивна** із зауваженнями: 1.) У тексті дисертації наголошується, що об'єктом досліджень є розрізи геологічних формацій плейстоцену України та викопна фауна дрібних ссавців. Але термін «геологічна формація» має декілька значень. Існує декілька наукових напрямків стосовно дослідження геологічних формацій. Тому було б доречно до тексту дисертації ввести підрозділ, в якому був би поведений аналіз використання даного терміну у геологічній літературі та наголошено, на якій позиції знаходиться авторка дисертації стосовно різних напрямків, що існують у дослідженні геологічних формацій. 2). Що до досліджень, які стосуються фауни дрібних ссавців, то в тексті дисертації тільки перераховується видовий склад досліджених решток дрібних ссавців, але відсутні їх фотозображення та короткий опис. Було б доречно привести фотозображення та короткий опис видів дрібних ссавців, на наявності яких у четвертинних породах ґрунтуються основні результати наукових досліджень авторки. Наявність фотозображень решток дрібних ссавців дозволило б наступним дослідникам перевірити палеонтологічні визначення. 3). Для підтвердження геологічного віку порід, клімату та формаційної приналежності гірських порід було б доречно більш широко використовувати результати досліджень інших груп викопних решток (наприклад, молюсків), а також використовувати інші методи визначення віку порід та їх кореляції (наприклад, палеомагнітний).

Нездолий Євгенія Сергіївна дала відповіді на запитання і коментарі до всіх зауважень та побажань.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» 0 (нуль) членів ради.

**СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВЧЕНА РАДА
ІНСТИТУТУ ГЕОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ**

УХВАЛИЛА:

1. Дисертація Нездолій Євгенії Сергіївни «Вік та кореляція регіональних палеогеографічних подій плейстоцену України та прилеглих територій (за дрібними ссавцями)», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю» є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502, та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

2. Присудити Нездолій Євгенії Сергіївни ступінь доктора філософії з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю».

3. Рішення разової спеціалізованої вченої ради затвердити і передати до Відділу науково-технічної інформації Інституту та до Архіву Інституту.

4. Відділу науково-технічної інформації Інституту підготувати Наказ про видачу Нездолій Євгенії Сергіївни диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Інституту геологічних наук НАН України, присуджує Нездолій Євгенії Сергіївни ступінь доктора філософії з галузі знань 10 – «Природничі науки» за спеціальністю 103 – «Науки про Землю».

Голова разової
спеціалізованої вченої ради,
член-кореспондент НАН України,
доктор геологічних наук,
заступник директора,
зав. відділу сучасного морського седиментогенезу
Інституту геологічних наук НАН України

Олександра ОЛЬШТИНСЬКА